

PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd yn yr Ystafell Gynadledda, Tŷ Nant, Prestatyn, ddydd Gwener 21 Mai 2010 am 10am.

YN BRESENNOL

Mr C B Halliday (Cadeirydd), y Cynghorydd G A Green, y Cynghorydd H LI Jones, Ms M E Medley, Mr G F Roberts a Mrs P White

HEFYD YN BRESENNOL

Y Swyddog Monitro (IKH); L Jones (Cyfreithiwr) a'r Swyddog Cefnogi Archwilio (RhE)

YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorydd D A Thomas

1 MATERION BRYS

Rhodddwyd rhybudd o'r eitemau brys canlynol:

- (i) Canllawiau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar 'Y Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru'
- (ii) Dyddiad y cyfarfod nesaf

2 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor ar 26 Chwefror 2010, i'w hystyried.

PENDERFYNODD yr Aelodau *gadarnhau bod cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 26 Chwefror 2010 yn rhai cywir.*

Materion yn Codi — Eitem 2 — Cofnodion

Gofynnodd Mr G F Roberts a oedd y fersiwn Cymraeg o gymal olaf y cofnod ynglŷn â 'Materion yn Codi' yn agored i'w gamddehongli, gan ei fod yn cyfeirio at ganiatâd i'r cynghorydd dan sylw "fynychu cyfarfodydd o'r Cyngor", yn hytrach na "to attend Council meetings" fel y nodwyd yn y fersiwn Saesneg. Yr oedd Mr Roberts o'r farn fod dehongliad y fersiwn Cymraeg yn un culach o'i gymharu â'r fersiwn Saesneg gwreiddiol. Er bod y Swyddog Monitro'n derbyn sylw Mr Roberts, yr oedd o'r farn fod y ddau fersiwn yn gywir, gan y byddai caniatâd i'r cynghorydd dan sylw fynychu pob cyfarfod nes bod canlyniad yr apêl yn cael ei gyhoeddi.

Canmolodd y Cynghorydd G A Green lefel manylder a chywirdeb cynnwys cofnodion y cyfarfod blaenorol, yn enwedig mewn perthynas â'r sail resymegol a oedd wedi arwain y Pwyllgor i ganiatáu gollyngiadau i nifer o gynghorwyr tref. Teimlai fod y cofnodion yn crynhoi'r holl bwyntiau perthnasol, a hyd a lled y trafodaethau a oedd

wedi eu cynnal cyn i'r gollyngiadau gael eu caniatáu. Byddai'r fath lefel o fanylder yn profi'n ddefnyddiol pe bai penderfyniadau'r Pwyllgor mewn perthynas â chaniatáu gollyngiadau'n cael eu herio ar unrhyw adeg. Diolchodd y Swyddog Monitro i'r Cynghorydd G A Green am ei sylwadau, a dywedodd y byddent yn cael eu nodi, a'u bod yn berthnasol dros ben ar hyn o bryd gan fod dadl ar droed yn y Cyngor ynglŷn â'r hyd a'r lefel manylder gorau ar gyfer cofnodion Pwyllgorau.

3 PRESENOLDEB MEWN CYFARFODYDD

Dywedodd y Cadeirydd wrth y Pwyllgor ei fod yn ceisio mynychu cymaint o gyfarfodydd cynghorau tref a chymuned ag y gallai. Fodd bynnag, yr oedd nifer o'r cynghorau hyn yn cyfarfod ar nos Fercher, ac nad oedd hynny bob amser yn gyfleus iddo.

Dywedodd y Swyddog Monitro ei fod ef a'r Cyfreithiwr Rheolaeth Gorfforaethol, Ms Lisa Jones, wedi cynnal sesiwn hyfforddi ychwanegol ar foeseg a chodau ymddygiad gyda chynghorau tref Y Rhyl a Rhuthun. Yn ychwanegol at hynny, yr oedd y Swyddog Monitro wedi mynd i gyfarfod o Gyngor Cymuned Bodfari ar yr un perwyl.

Yn dilyn cyhoeddi Canllawiau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynglŷn â'r Cod Ymddygiad, dywedodd y Swyddog Monitro y byddai sesiynau hyfforddi'n cael eu trefnu'n ddiweddarach yn y flwyddyn ar gyfer cynghorwyr tref a chymuned, ynglŷn â gorfodi'r Cod Ymddygiad fel yn ôl y Canllawiau. Yr oedd sesiwn hyfforddi ar gyfer cynghorwyr sir ynglŷn â Chyfansoddiad y Cyngor hefyd ar ddyfod.

4 PANEL DYFARNU CYMRU

Cyflwynodd y Swyddog Monitro'r Adroddiad ar Benderfyniad Panel Dyfarnu Cymru ynglŷn ag apêl y Cynghorydd R E Barton yn erbyn penderfyniad y Pwyllgor mewn perthynas â methiant posibl i ddilyn y Cod Ymddygiad. Yr oedd copi o'r adroddiad ar y penderfyniad wedi ei ddsbarthu i aelodau'r Pwyllgor gyda phapurau'r cyfarfod, a dywedodd y Swyddog Monitro wrth yr aelodau ei fod, yn awr bod yr adroddiad ar gael, yn gorfod hysbysebu argaeledd yr adroddiad i'r cyhoedd am gyfnod o 21 diwrnod. Mewn gwirionedd, fodd bynnag, byddai'r adroddiad ar gael ar wefan y Cyngor Sir am gyfnod hirach, ynghyd â gweddill yr adroddiadau ar y cyfarfod presennol.

Crynhodd y Swyddog Monitro benderfyniad y Panel, a dywedodd wrth y Pwyllgor fod y gwrandawriad, a gynhaliwyd ar 23 Mawrth 2010, wedi cymryd y rhan helaethaf o ddiwrnod cyfan. Yr oedd yr adroddiad canlyniadol, a oedd yn un diarbed ei naws, wedi dod i'r casgliad fod y Pwyllgor wedi dod i benderfyniad teg. Yr oedd y Panel, felly, wedi ategu'n unfrydol benderfyniad y Pwyllgor fod y Cynghorydd Barton wedi torri codau ymddygiad Cynghorau Cymuned Llanarmon-yn-lâl a Llandegla, ac wedi cadarnhau ei benderfyniad i atal y Cynghorydd Barton rhag bod yn aelod o'r ddau gyngor am dri mis, yn effeithiol o 23 Mawrth 2010.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Swyddog Monitro am ei fedrusrwydd a'i arweiniad i'r Pwyllgor wrth iddynt ddod i'w penderfyniad gwreiddiol ar yr achos, ac i'r Panel Dyfarnu am adroddiad manwl a chynhwysfawr ar y dystiolaeth a ystyriwyd yn yr apêl, am ei ganfyddiadau, ac am ei benderfyniad dilynol.

Ym marn y Swyddog Monitro, yr oedd yn ddi-ddorol bod y Pwyllgor Safonau a'r Panel Dyfarnu ill dau wedi dod i'r un casgliad er gwaethaf y dulliau gwahanol yr oeddynt wedi eu defnyddio wrth ystyried ffeithiau'r achos. Wrth ystyried yr apêl, yr oedd y Panel Dyfarnu wedi gwahodd tystion i gyflwyno tystiolaeth lafar, tra bod y Pwyllgor, ar sail cyngor y Swyddog Monitro, oherwydd natur fanwl adroddiad yr Ombwdsmon, wedi seilio'i benderfyniad ar dystiolaeth ysgrifenedig yn unig. Yn y dyfodol, mewn achosion lle nad oedd y dystiolaeth mor derfynol ag y bu yn yr achos hwn, fe allai fod yn fuddiol i'r Pwyllgor wahodd tystion i fod yn bresennol a darparu tystiolaeth lafar.

Er ei fod yn croesawu penderfyniad y Panel i gadarnhau penderfyniad y Pwyllgor, teimlai Mr G F Roberts y dylai'r Pwyllgor gofnodi ei wrthwynebiad i'r gosodiad ym mharagraff 6.1.1 o adroddiad y Panel Dyfarnu, a ddywedai ymysg pethau eraill fod y Cyngorydd Barton wedi "priodoli ei ymddygiad i ddiffyg hyfforddiant ynglŷn â'r cod ymddygiad". Teimlai Mr Roberts fod hyn yn arbennig o annheg, o gofio faint o hyfforddiant a gwybodaeth a ddarparwyd gan y Swyddog Monitro a'i staff ynglŷn â'r cod ymddygiad a materion perthynol. Mewn gwirionedd, yr oedd y Swyddog Monitro wedi gweithredu tu hwnt i ofynion dyletswydd yn yr achos hwn, drwy ymchwilio i ffynonellau posibl o gymorth a chynhaliaeth i'r unigolyn dan sylw. Dywedodd y Swyddog Monitro wrth y Pwyllgor fod yna ganiatâd bellach, yn dilyn newid yn y ddeddfwriaeth, i Swyddogion Monitro fod yn bresennol ac annerch gwrandawiaidau o'r Panel Dyfarnu, a'i fod wedi gwneud hynny yn yr achos hwn. Yn y gwrandawriad, yr oedd wedi pwysleisio i'r Panel fod y Cyngorydd Barton wedi cymryd rhan yn yr hyfforddiant a ddarparwyd. Yn ei dystiolaeth ysgrifenedig, yr oedd y Swyddog Monitro mewn gwirionedd wedi dyfynnu nifer y digwyddiadau hyfforddiant yr oedd y Cyngorydd Barton wedi bod ynddynt.

Mewn ymateb i sylwadau'r aelodau, dywedodd y Swyddog Monitro yr hoffai ymgorffori hyfforddiant i gadeiryddion ac is-gadeiryddion cyngorau tref a chymuned yn rhaglen hyfforddi'r Cyngor ar gyfer cyngorwyr sir, a'u gwahodd hefyd i ddigwyddiadau hyfforddi ynglŷn â chynllunio, fel yr awgrymwyd o'r blaen gan y Pwyllgor. Addawodd drafod y dull hwn gyda swyddogion hyfforddi'r Awdurdod.

Teimlai'r aelodau ei bod yn bwysig i gadeiryddion cyngorau tref a chymuned ymgwyfarwyddo â'u rheolau sefydlog er mwyn iddynt allu ateb unrhyw gwestiynau a godid mewn perthynas â hwy, neu allu herio ar unwaith unrhyw unigolyn a honnai ei fod yn codi mater o drefn neu fod y rheolau sefydlog wedi eu torri. Gofynnodd y Pwyllgor i'r Swyddog Monitro ysgrifennu at glerc cod cyngorau tref a chymuned i ofyn iddynt sicrhau bod pob Cadeirydd newydd, wrth ymgymryd â'r swydd, yn cael copi o'r rheolau sefydlog a'r cod ymddygiad ac yn ymgwyfarwyddo â'u darpariaethau.

PENDERFYNWYD: -

- (a) *nodu penderfyniad Panel Dyfarnu Cymru i gadarnhau penderfyniad y Pwyllgor i atal y Cyngorydd R E Barton o Gynghorau Cymuned Llanarmon-yn-Iâl a Llandegla am gyfnod o dri mis;*
- (b) *y dylid anfon llythyr at Banel Dyfarnu Cymru i ddiolch iddo am ei waith ac am yr adroddiad cynhwysfawr a manwl a ddilynnodd; ac*

- (c) *bod y Swyddog Monitro i ysgrifennu at glerc cod cynghorau tref a chymuned y sir yn gofyn iddynt sicrhau bod pob Cadeirydd newydd, ar ôl cael ei ethol, yn derbyn copi o reolau sefydlog a chod ymddygiad y cyngor, a'u bod yn ei g/chynghori i ymgyswngi i ymgyfarwyddo â'u darpariaethau.*

5 CYNHADLEDD SAFONAU A MOESEG

Hysbyswyd yr aelodau y byddai'r Gynhadledd Safonau a Moeseg Cymru Gyfan nesaf yn cael ei chynnal yng Nghaerdydd ddydd Iau, 14 Hydref 2010. Awgrymodd y Swyddog Monitro mai pum cynrychiolydd o'r Pwyllgor Safonau a phum cynrychiolydd o'r cynghorau tref a chymuned fyddai'r nifer gorau posibl o gynrychiolwyr o Sir Ddinbych i fynd i'r Gynhadledd. Cytunodd aelodau'r Pwyllgor â'r awgrym hwn, ac addawodd y Swyddog Monitro gysylltu â chynghorau tref a chymuned cyn gynted â phosibl er mwyn canfod lefel eu diddordeb cyn gwyliau mis Awst. Pe bai llai na phum cynrychiolydd o'r cynghorau tref a chymuned yn manteisio ar y cyfle, byddai unrhyw leoedd dros ben yn cael eu cynnig i aelodau'r Pwyllgor Safonau.

Ymysg y pynciau a'r themâu a drafodwyd gan swyddogion monitro, gyda golwg ar y posibilrwydd o'u cynnwys yn rhaglen y Gynhadledd eleni, oedd dichonolrwydd cynnal sesiynau rhyngweithiol gyda staff o swyddfa'r Ombwdsmon, y posibilrwydd o ddefnyddio aelodau pwyllgorau safonau fel hwyluswyr gweithdai, sut yr oedd awdurdodau dinesig yn trin problemau gwrthdaro gwleidyddol, a sesiwn a fyddai'n cael ei hwyluso'n benodol gan Un Llais Cymru ar gyfer cynrychiolwyr cynghorau tref a chymuned.

PENDERFYNODD yr aelodau y dylid gwahodd cyfanswm o ddeg cynrychiolydd — pum cynrychiolydd o gynghorau tref a chymuned a phum cynrychiolydd o'r Pwyllgor Safonau — i fynd i Gynhadledd Safonau a Moeseg Cymru Gyfan 2010, ac y dylid dyrannu unrhyw leoedd dros ben, ar ôl yr ymarfer datgan diddordeb dechreuol, i unigolion o'r naill grŵp neu'r llall a oedd â diddordeb.

6 MATERION BRYD

(i) Canllawiau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar 'Y Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru': Darparwyd copi o ganllawiau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar 'Y Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru' ar gyfer aelodau'r Pwyllgor. Eglurodd y Swyddog Monitro mai pwrpas ymofyn trafodaeth o dan 'Faterion Brys', yn dilyn cyhoeddi'r ddogfen, oedd gofyn i'r Pwyllgor gytuno i gynnwys eitem ynglŷn â'r Canllawiau ar agenda'i gyfarfod nesaf. Yr oedd o'r farn y byddai trafodaeth drylwyr ar y Canllawiau a'u cynnwys, unwaith y byddai'r aelodau wedi cael digon o amser i ddarllen y ddogfen, yn rhoi cyfle i'r Pwyllgor ystyried a oedd yr Ombwdsmon wedi cynnwys yr holl faterion perthnasol a godwyd yn ystod y cam ymgynghori.

Tynnodd y Swyddog Monitro sylw'r Pwyllgor i gyngor calonogol a defnyddiol a gynhwysid yn y Canllawiau ar gyfer cynghorwyr sir mewn perthynas â buddiannau personol a niweidiol, yn enwedig mewn perthynas â materion ward a rhanbarth etholiadol (tudalen 26); aelodau "â dwy het" — cynghorwyr a oedd yn gynghorwyr tref/cymuned ac yn gynghorwyr sir (tudalen 28); cyfrifoldebau a sefyllfaoedd

cyngorwyr sir wrth wasanaethau fel ymddiriedolwyr neu benodeion cyngor ar gyrff allanol, ynghyd â sefyllfaoedd cyngorwyr tref/cymuned wrth benderfynu ceisiadau am grantiau o lai na £500 (tudalen 31). Gofynnodd y Swyddog Monitro i'r aelodau roi gwybod iddo cyn y cyfarfod nesaf am unrhyw bynciau o ddiddordeb, yn y Canllawiau, y buasant yn arbennig o werthfawrogol o gael trafodaeth gynhwysfawr arnynt.

(ii) Dyddiad y cyfarfod nesaf: Dywedodd y Swyddog Monitro wrth y Pwyllgor na fyddai ar gael i ddod i gyfarfod rhaglunedig nesaf y Pwyllgor ar 9 Gorffennaf, ac y byddai'n ddefnyddiol cynnal cyfarfod arall cyn mis Medi er mwyn trafod canllawiau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar 'Y Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru' a gyhoeddwyd yn ddiweddar.

Cytunodd yr Aelodau â'r ddau awgrym uchod, ac felly:

PENDERFYNWYD: —

- (a) *cynnwys eitem ynglŷn â chanllawiau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar 'Y Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru' ar agenda cyfarfod nesaf y Pwyllgor; a*
- (b) *aildrefnu cyfarfod nesaf y Pwyllgor o 9 Gorffennaf i 16 Gorffennaf 2010 — yr amser a'r man cyfarfod i'w cadarnhau.*

RHAN II

Nid oedd unrhyw eitemau.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.10am.

Adroddiad i'r: Pwyllgor Safonau

Adroddiad gan: Swyddog Monitro

Dyddiad: 16 Gorffennaf 2010

**Pwnc: Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau
Cyhoeddus Cymru 2009/10**

1 PENDERFYNIAD A GEISIR

1.1 Derbyn Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon 2009/10.

2 RHESWM DROS Y PENDERFYNIAD

2.1 Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi cyhoeddi ei Adroddiad Blynyddol diweddaraf, sef yr ail Adroddiad Blynyddol ers dod i'r swydd. Dyma'r pedwerydd Adroddiad Blynyddol ar ôl cyflwyno swydd newydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn 2006. Mae awdurdodaeth yr Ombwdsmon nawr yn cynnwys cwynion gan aelodau'r cyhoedd eu bod wedi dioddef caledi neu anghyfiawnder oherwydd camweinyddu neu fethiant gwasanaeth ar ran Cynghorau Sir a Thref neu Gymuned; Gwasanaeth Iechyd Gwladol (gan gynnwys Meddygon Teulu a Deintyddion); Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (Cymdeithasau Tai) a Llywodraeth Cynulliad Cymru ynghyd â'i chyrff noddedig. At hyn ac yn berthnasol i'ch pwyllgor, mae'r Ombwdsmon yn ystyried cwynion sy'n honni bod aelodau awdurdodau lleol wedi torri Cod Ymarfer yr Aelodau.

2.2 Mae copi llawn o'r adroddiad i'w weld ar wefan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn www.ombudsman-wales.org.uk. Mae'r adroddiad llawn werth ei ddarllen ond i ddibenion yr adroddiad hwn rwyf wedi dewis tudalennau 7 – 11 sy'n cyflwyno'r adroddiad ac yn amlinellu rôl yr Ombwdsmon, tudalennau 18 – 21 sy'n rhoi gwybodaeth ar gwynion Cod Ymarfer a thudalennau 57 – 60 sy'n rhoi dadansoddiad ystadegol o ddeilliannau gan yr awdurdod lleol (Atodiad 1).

2.3 Fel y gwêl yr aelodau o'r wybodaeth ystadegol, bu cynnydd sylweddol yn nifer y cwynion a nifer yr achosion a gyfeiriwyd at y Pwyllgorau Safonau a Phanel Dyfarnu Cymru. Yn benodol, fel y gwelir o'r darn o Anecs C, tra na bu cwynion yn erbyn Cynghorwyr Sir ar gyfer ardal Sir Ddinbych unwaith eto, bu nifer o gwynion yn erbyn Cynghorwyr Tref/Gymuned. Dim ond un o'r cwynion hynny a gyfeiriwyd at eich pwyllgor gan yr Ombwdsmon ac fe gadarnhawyd eich penderfyniad ar y mater hwnnw gan Banel Dyfarnu Cymru.

3 HAWL I GYMRYD PENDERFYNIAD

Deddf Llywodraeth Leol 2000 a Chyfansoddiad Sir Ddinbych - Erthygl 9.

4 GOBLYGIADAU ADNODDAU

Nid oes goblygiadau cost, goblygiadau staffio/swyddfa na goblygiadau TG yn deillio o'r adroddiad hwn.

5 ASESU'R RISG

5.1 Risgiau sy'n gysylltiedig â pheidio â chytuno â'r argymhellion

Mae ystyried Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon yn mynd gyda goruchwyliaeth y Pwyllgor o God Ymarfer yr Aelodau. Byddai methu ag ystyried yr adroddiad yn esgeuluso un o rolau'r Pwyllgor.

5.2 Risgiau sy'n gysylltiedig â chytuno â'r argymhellion

Dim.

6 DATGANIAD Y PRIF SWYDDOG ARIANNOL

Nid oes goblygiadau ariannol i'r Cyngor yn deillio o'r mater hwn.

7 YMGYNGHORI

Ddim yn berthnasol – mae'r Pwyllgor yn derbyn adroddiad gan gorff allanol.

7 GOBLYGIADAU I FEYSYDD POLISI ERAILL GAN GYNNWYS CORFFORAETHOL A'R WELEDIGAETH

Mae asesu allanol ac annibynnol honiadau yn erbyn cynghorwyr gan yr Ombwdsmon yn cefnogi'r Pwyllgor o ran cyflawni ei amcanion, gan sicrhau cydymffurfio cyson gyda'r Cod Ymarfer. Mae safonau ymarfer uchel o ganlyniad yn cyfrannu tuag at gyflawni'r weledigaeth ar gyfer y Sir.

8 GOBLYGIADAU

8.1 Asesu'r effaith ar Flaenoriaethau Corfforaethol:

Nid yw adroddiad yr Ombwdsmon yn effeithio Blaenoriaethau Corfforaethol yr Awdurdod.

8.2 Asesu'r effaith ar y Weledigaeth, Strategaeth Gymunedol, Cydraddoldeb a Chynaliadwyedd:

Mae asesu allanol ac annibynnol honiadau yn erbyn cynghorwyr gan yr Ombwdsmon yn cefnogi'r Pwyllgor o ran cyflawni ei amcanion, gan sicrhau cydymffurfio cyson gyda'r Cod Ymarfer. Mae safonau ymarfer uchel o ganlyniad yn cyfrannu tuag at gyflawni'r weledigaeth ar gyfer y Sir ac yn dangos ei ymrwymiad i gydraddoldeb.

8.3 Asesu'r effaith ar Newid yn yr Hinsawdd – Lliniaru ac Addasu

Dim

8.4 Asesu'r effaith ar Ddyletswyddau Deddf Bioamrywiaeth NERC:

Dim

9 CYNLLUN GWEITHREDU

CAMAU	SWYDDOG CYFRIFOL / ERBYN PRYD DDYLID CYFLAWNI'R CAMAU	CAMAU I'W HADOLYGU A'U MONITRO GAN / DYDDIAD MONITRO
Pwyllgor Safonau i dderbyn Adroddiad yr Ombwdsmon	16eg Gorffennaf 2010	Adroddiad Ombwdsmon ar gyfer 2010/11 i'w ystyried pan gaiff ei dderbyn

10 ARGYMHELLION

10.1 Derbyn Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon 2009/10

Swyddog Cyswllt: Ian Hearle, Pennaeth Llywodraethu Corfforthaethol
ebost: ian.hearle@sirddinbych.gov.uk Ffôn: 01824 712562

Rwyf yn falch o gyflwyno'r adroddiad blynyddol hwn, yr ail gennyf fi ers imi ymgymryd â swydd yr Ombwdsmon, a phedwerydd adroddiad blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ers cyflwyno'r swyddogaeth yn 2006.

Mae'r flwyddyn a aeth heibio wedi bod yn un ymestynnol ac adeiladol. Yn ganolbwynt iddi y mae'r gwaith craidd a wnaeth fy swyddfa wrth ymchwilio i gwynion gan aelodau o'r cyhoedd am wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru ac ymddygiad aelodau awdurdodau lleol. Mewn adroddiadau blaenorol soniwyd am y cynnydd di-baid yn nifer y cwynion ers creu'r swyddogaeth. Ni chafwyd cynnydd pellach eleni, er bod lefel llwyth gwaith y swyddfa'n uchel o hyd oherwydd y cynnydd yn nifer y cwynion am wasanaethau iechyd ac ymddygiad aelodau sy'n aml yn galw am fwy o ymchwil oherwydd eu natur gymhleth.

Cafwyd gostyngiad sydd i'w groesawu yn nifer y cwynion am gamweinyddu gan awdurdodau lleol. Mae'n ddigon posibl bod modd priodoli hyn yn rhannol i welliant o ran trin cwynion gan yr awdurdodau eu hunain, ac mae'r swyddfa hon wedi gweld ymdrech wirioneddol gan lawer o awdurdodau i ymateb i gwynion yn fwy effeithiol. Mae hefyd yn debygol ei fod yn adlewyrchu'r trosglwyddo ar y stoc tai sy'n mynd ymlaen o hyd rhwng awdurdodau lleol a chymdeithasau tai, sector lle bu cynnydd bach yn nifer y cwynion y gellir bod yn sicr bron ei fod yn ganlyniad i'w dwf.

Cododd nifer y cwynion am gyrff iechyd 5% yn ystod y flwyddyn. Roedd y rhain yn amrywio o gwynion am ariannu neu oedi wrth ddarparu gwasanaethau, i gwynion am gamgymeriadau clinigol lle mae unigolion wedi marw, gwaetha'r modd, o ganlyniad. Mae safon y trafod ar gwynion yn y sector yn amrywio'n fawr iawn a chredaf fod y cyfuno diweddar i greu llai o gyrff yn cynnig cyfle gwirioneddol i godi safonau. Mae'r mesur arfaethedig ynghylch gwneud iawn am gamweddau'r GIG wedi bod ar y gweill ers cyfnod hir, ac edrychaf ymlaen at weld ei weithredu. Mae'r llwyth achosion sydd gennyf yn dangos bod gwir angen am reolaeth briodol, drwyadl ar gwynion o fewn y Byrddau Iechyd newydd, gyda phwyslais ar beidio â bod yn amddiffynnol os nad yw hynny'n briodol, ar ymrwymo i unioni pethau, ar ddysgu'r gwersi o gwynion unigol ac o batrymau cwyno, a'r cwbl yn cyfrannu at bwyslais o'r newydd ar wneud pethau'n iawn fel y bydd llai o angen eu cywiro wedi'r digwyddiad. Rwyf yn bwriadu cydweithio'n agos â'r rheini sy'n gyfrifol am reoli cwynion yn y sector iechyd i sicrhau y bydd y gwelliannau posibl yn cael eu gwireddu.

Y cynnydd mawr arall a gafwyd oedd hwnnw yn nifer y cwynion am ymddygiad aelodau awdurdodau lleol, sydd wedi codi 24%. Mewn blwyddyn pan oedd ymddiriedaeth y cyhoedd mewn cynrychiolwyr etholedig yn thema gyson, rwyf yn pryderu am y duedd hon. Ymgwymerwyd â gwaith i ddatblygu canllawiau ar gyfer y Cod Ymddygiad yn ystod y flwyddyn er mwyn eu cyhoeddi yn Ebrill 2010. Rwyf yn mawr obeithio y bydd cynghorwyr yn ystyried y cyngor a'r cyfarwyddyd a roddir ac y bydd nifer y cwynion yn y maes hwn yn gostwng yn y flwyddyn i ddod.

Mae fy ngwaith yn ymwneud ag ymchwilio i gwynion ar ran unigolion, a helpu i adfer eu sefyllfa i'r hyn a fuasai pe na fyddent wedi cael cam oherwydd camweinyddu neu wasanaeth gwael, os yw hynny'n bosibl. Weithiau bydd anghyfiawnder yn codi oherwydd camgymeriadau sy'n digwydd unwaith ond, mewn achosion eraill, mae'n arwydd o wendidau sylfaenol yn y gwasanaethau a gawsant sy'n debygol o godi eto os na roddir sylw iddynt.

Mae crynodebau yn Atodiad A o'r achosion mwy difrifol lle y cefais fod angen cyhoeddi adroddiadau budd cyhoeddus. Mae llawer o'r rhain yn amlygu gwendidau sylfaenol yn y gwasanaethau a ddarperir. Mewn un achos, dangosodd yr ymchwiliad fod diffygion hanfodol yng ngwasanaethau un awdurdod lleol i bobl sydd ag anableddau dysgu a fethodd ag amddiffyn defnyddiwr gwasanaethau rhag ymosod. Cafwyd drwy ymchwiliad arall fod claf wedi marw, gwaetha'r modd, o ganlyniad i fethiannau yng ngwasanaethau un Ymddiriedolaeth Iechyd i bobl sydd â chanserau'r Glust, y Trwyn a'r Gwddf. Yn yr achosion hyn, ac mewn rhai eraill, mae fy argymhellion yn galw am newidiadau sylfaenol yn y gwasanaethau dan sylw i sicrhau na fydd defnyddwyr gwasanaethau eraill yn profi diffygion tebyg yn y dyfodol.

Er mwyn sicrhau bod yr argymhellion hyn yn cael eu rhoi ar waith yn effeithiol, rwyf wedi gweithio mwy a mwy gyda chyrrff rheoleiddio yn y sectorau perthnasol yn ystod y flwyddyn. Rwyf yn falch iawn o ddweud bod cyrrff allweddol fel Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru ac Arolygiaeth Iechyd Cymru bellach yn chwarae rhan arweiniol wrth sicrhau cydymffurfiaid â'm hargymhellion, ac mae cyrrff fel Cyngor Gofal Cymru yn ystyried unrhyw oblygiadau mewn cysylltiad ag ymarferwyr unigol.

Wrth ystyried achosion a oedd yn ymwneud â derbyn gwasanaethau dydd gan bobl sydd ag anableddau dysgu, daeth yn amlwg bod y ffaith nad yw'r gwasanaethau hyn wedi'u rheoleiddio yn yr un modd â gwasanaethau preswyl a gofal cartref, yn anghyson ac y gallai roi unigolion mewn perygl. Yr un bobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn yn aml, ac nid oes lle i gredu eu bod yn llai agored i berygl mewn lleoliad gofal dydd nag y byddent mewn gofal preswyl neu yn eu cartref. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn ystyried y mater hwn ac rwyf yn gobeithio y gellir delio ag ef.

Y flwyddyn hon oedd y gyntaf yng nghyfnod tair blynedd ein Cynllun Strategol a ddatblygwyd i wella'r gwasanaeth yr ydym yn ei gynnig gan roi sylw i'r pwysau sydd ar y gwasanaeth ac adlewyrchu'r farn a fynegwyd gan ddefnyddwyr gwasanaethau. Mae manylion ein Gweledigaeth a'n Nodau Strategol yn Atodiad D.

Yn y cynllun rhagwelwyd y bydd newid yn y modd yr ydym yn ymgysylltu ag achwynwyr. Rydym wedi ad-drefnu'r gwasanaeth i alluogi unigolion i gysylltu â ni dros y ffôn neu drwy'r e-bost, yn hytrach na mynnu eu bod yn cwblhau ffurflen. Dechreuodd ein Tîm Cyngor ar Gwynion ar ei waith ym mis Ionawr. Ein nod yw cynnig darlun cliriach i'r rhai sy'n galw o'r modd y mae ein gwasanaeth yn gweithio a sut y byddai'n bosibl i ni eu helpu. Os ceir cwyn nad ydym yn gallu delio â hi, am ei bod y tu allan i'n cylch gwaith, e.e. cwynion am yr heddlu, byddwn yn ceisio eu helpu i gysylltu â'r corff priodol. Os na fyddant eto wedi mynd â'u cwyn yn uniongyrchol at y corff sy'n destun i'w cwyn, byddwn yn eu helpu i wneud hynny. Os bydd yn ymddangos bod modd datrys y gŵyn yn gyflym, cysylltw'n â'r corff sydd dan sylw a gofyn iddo geisio ei datrys, fel na fyddwn ond yn ymchwilio lle mae'n rhaid gwneud. Rydym hefyd wedi symleiddio ein gwaith drwy amryw o fesurau a hynny'n cynnwys galluogi staff i gwblhau achosion llai cymhleth drwy lythyr yn hytrach na mynnu cynhyrchu adroddiadau hir ar ymchwiliadau.

Rwyf yn falch iawn o weld, yn ôl yr arwyddion cyntaf, fod y newidiadau'n cael yr effaith a fwriadwyd. Yn gyffredinol, caewyd 6% yn fwy o achosion yn ystod y flwyddyn nag yn 2008/09. Gan fod y newidiadau wedi'u cyflwyno yn chwarter olaf y flwyddyn, rwyf yn rhagweld y bydd gwelliant pellach yn 2010/11.

Rydym hefyd wedi bod yn gweithio ar ddwy fenter newydd yn ystod y flwyddyn. Y gyntaf yw cyflwyno gwasanaeth cyfeirio newydd ar gyfer cwynion yng Nghymru i helpu pobl sydd â chwyn am wasanaeth cyhoeddus ond sydd heb wybod at bwy y dylent fynd â'r gwyn na sut i wneud hynny. Y gobaith yw y caiff ei lansio ar ddechrau 2011. Yr ail fenter oedd datblygu system gwynion symlach, gyffredin i'w mabwysiadu gan ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Bûm yn gadeirydd ar Grŵp Cwynion Cymru sy'n cynnwys rhai o bob rhan o'r sector cyhoeddus, y mae disgwyl iddo gyflwyno cyngor i Brif Weinidog Llywodraeth y Cynulliad ym Medi 2010. Byddai proses gyffredin yn cynnig llawer o fanteision, gan ei gwneud yn haws i bobl wneud cynw, yn haws rheoli cwynion am wasanaethau ar y cyd ac yn haws dysgu gwersi mwy cyffredinol am wasanaethau a dulliau o drin cwynion.

Wrth gloi, hoffwn dalu teyrnged i'm staff. Maent yn dîm ymroddedig sy'n hyfedr ac yn effeithiol iawn. Mewn blwyddyn o newidiadau mawr yn y gwasanaeth, mae'r ffaith iddynt gau mwy o achosion nag erioed o'r blaen er gwaethaf hynny'n dyst i'w penderfyniad a'u dyfalbarhad di-ildio. Maent wedi'u cymell gan awydd i sicrhau bod defnyddwyr gwasanaethau cyhoeddus yn gallu cael iawn am gamweddau os aiff pethau o chwith ac y dysgir gwersi ar gyfer y dyfodol. Maent yn chwarae rhan allweddol yn y broses o ddatblygu gwasanaethau cyhoeddus rhagorol i bobl Cymru ac rwyf yn ddiolchgar iawn iddynt am y canlyniadau rhagorol y maent yn eu sicrhau.

Peter Tyndall
Ombwdsmon

2. Rôl Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Mae dwy rôl benodol gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Y gyntaf yw ystyried cwynion a wneir gan aelodau o'r cyhoedd eu bod wedi dioddef caledi neu anghyfiawnder drwy gamweinyddu neu fethiant mewn gwasanaeth ar ran corff sydd o fewn fy awdurdodaeth. Yr ail rôl yw ystyried cwynion bod aelodau o awdurdodau lleol wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Cwynion am gyrff cyhoeddus yng Nghymru

Wrth ystyried cwynion am gyrff cyhoeddus yng Nghymru, byddaf yn edrych i weld a yw pobl wedi'u trin yn annheg neu'n anystyriol, neu wedi cael gwasanaeth gwael drwy ryw fai ar ran y corff cyhoeddus sy'n ei ddarparu. Y gyrff sydd o fewn fy awdurdodaeth, at ei gilydd, yw'r rheini sy'n darparu gwasanaethau lle mae cyfrifoldeb dros eu darparu wedi'i ddatganoli i Gymru. Yn fwy penodol, mae'r gyrff y gallaf ymchwilio iddynt yn cynnwys:

- llywodraeth leol (cynghorau sir a chynghorau cymuned);
- y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (yn cynnwys meddygon teulu a deintyddion);
- landlordiaid cymdeithasol cofrestredig (cymdeithasau tai);
- a Llywodraeth Cynulliad Cymru, ynghyd â'r gyrff y mae'n eu noddi.

Wrth ystyried cwynion, byddaf yn edrych i weld bod gyrff cyhoeddus wedi trin pobl yn deg, yn ystyriol ac yn effeithlon, ac yn unol â'r gyfraith a'u polisiau eu hunain. Os byddaf yn cadarnhau cwyn, byddaf yn argymhell camau priodol i wneud iawn. Y llwybr y byddaf yn ei ddilyn gan mwyaf wrth argymhell gwneud iawn, os oes modd, yw rhoi'r achwynydd (neu'r person sydd wedi cael cam) yn ôl yn y sefyllfa y buasai ynddi pe na fyddai'r camweinyddu wedi digwydd. At hynny, os byddaf yn gweld, drwy ymchwilio, fod tystiolaeth o wendid systemig, byddaf hefyd yn gwneud argymhellion sy'n ceisio ei gwneud yn llai tebygol y bydd eraill yn dod dan effaith debyg yn y dyfodol.

Cynhelir ymchwiliadau'n breifat ac maent yn gyfrinachol. Pan gyhoeddaf adroddiad, ni fydd yn cynnwys enwau er mwyn peidio â datgelu (hyd y gellir heb amharu ar effeithiolrwydd yr adroddiad) pwy yw'r achwynydd nac unigolion eraill sy'n gysylltiedig ychwaith.

Mae Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005 yn darparu ar gyfer dau fath o adroddiad i gofnodi fy ymchwiliadau'n ffurfiol. Mae adroddiadau o dan adran 16 o'r Ddeddf yn adroddiadau budd cyhoeddus a chyhoeddir bron pob un ohonynt. Bydd y corff sydd dan sylw yn gorfod rhoi cyhoeddusrwydd i adroddiad o'r fath ar ei draul ei hun. Lle na fyddaf o'r farn bod y budd cyhoeddus yn galw am wneud adroddiad o dan adran 16 (ac ar yr amod bod y corff dan sylw wedi cytuno i weithredu unrhyw argymhelliad yr wyf wedi'i wneud) gallaf gyhoeddi fy nghanfyddiadau o dan adran 21 o'r Ddeddf. Yn ôl natur a chymhlethdod yr ymchwiliad, bydd hyn ar ffurf adroddiad weithiau, neu gall fod ar ffurf llythyr. Nid yw'n ofynnol i'r corff dan sylw roi cyhoeddusrwydd i adroddiadau neu lythyrau o dan adran 21, er bod modd gweld manylion amdanynt ar fy ngwefan. Mae crynodebau ar gael ar hyn o bryd gan fy swyddfa os gwneir cais amdanynt, er ei fod yn fwriad gennyf ddechrau cyhoeddi'r rhain ar ffurf electronig yn ystod 2010/11.

O bryd i'w gilydd, mae angen i mi gyfarwyddo na ddylai adroddiad gael ei gyhoeddi oherwydd ei natur sensitif a'r tebygolrwydd y gellid adnabod y rhai sy'n gysylltiedig. Am resymau technegol, cyhoeddir adroddiad o'r fath o dan adran 16 o'r Ddeddf, er nad yw'n adroddiad budd cyhoeddus, a byddaf yn gwneud cyfarwyddyd o dan adran 17 o'r Ddeddf. Cyhoeddwyd dau adroddiad o'r fath eleni.

Mae Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005 yn rhoi pŵer hefyd i mi wneud unrhyw beth sydd â'r bwriad o hwyluso camau i setlo cwyn, yn ychwanegol at neu yn lle ymchwilio iddi. Os yw'r amgylchiadau'n briodol, mae 'ateb sydyn' heb ymchwilio yn gallu bod o fantais i'r achwynydd a hefyd i'r corff sy'n gysylltiedig. Ers ymgymryd â swydd yr Ombwdsmon, rwyf wedi bod yn awyddus i weld mwy o ddefnydd o'r pŵer hwn ac i ni geisio pennu cynifer o achosion ag sy'n bosibl a allai fod yn addas i'w datrys fel hyn. Rwyf yn falch iddi fod yn bosibl setlo nifer mwy o achosion yn y modd hwn eleni, ac rwyf yn gobeithio y bydd y nifer yn cynyddu eto wedi sefydlu'r Tîm Cyngor ar Gwynion (mwy o wybodaeth ar dudalen 23).

Cwynion bod aelodau o awdurdodau lleol wedi torri'r Cod Ymddygiad

Mae'r rôl sydd gennyf o ran ystyried cwynion sy'n honni bod aelodau o awdurdodau lleol wedi torri'r Cod Ymddygiad ychydig yn wahanol i'r rôl sy'n ymwneud â chwynion am gyrrff cyhoeddus. Byddaf yn ymchwilio i gwynion o'r math hwn o dan ddarpariaethau Rhan III o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 a hefyd Orchmynion perthnasol a wnaethpwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf honno.

Os byddaf yn penderfynu y dylid ymchwilio i gŵyn, mae pedwar casgliad y gallaf ddod iddynt:

- (a) nad oes dystiolaeth bod cod ymddygiad yr awdurdod wedi'i dorri
- (b) nad oes angen cymryd camau mewn cysylltiad â'r materion yr ymchwiliwyd iddynt
- (c) y cyfeirir y mater i sylw swyddog monitro'r awdurdod i'w ystyried gan y pwyllgor safonau
- (ch) y cyfeirir y mater i sylw Llywydd Panel Dyfarnu Cymru i gael dyfarniad gan driwlynlys (bydd hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Yn amgylchiadau (c) neu (ch) uchod mae'n ofynnol i mi gyflwyno fy adroddiad ymchwil i'r pwyllgor safonau neu i driwlynlys i Banel Dyfarnu Cymru a mater iddynt hwy yw ystyried y dystiolaeth yr wyf wedi'i chael ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a roddir gerbron gan yr aelod dan sylw. Yn ogystal â hynny, mater iddynt hwy yw penderfynu a yw toriad wedi digwydd ac, os felly, pa gosb y dylid ei gosod, os bydd un.

4. Cwynion Cod Ymddygiad

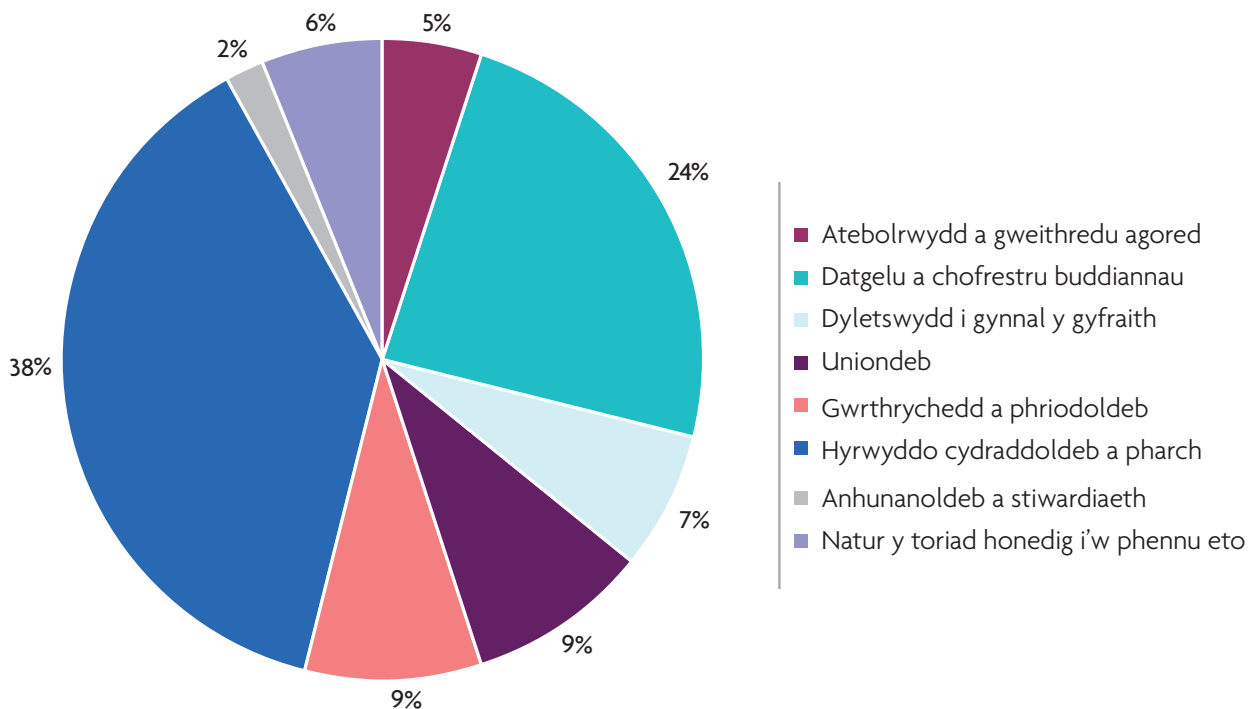
Cwynion a gafwyd

Mae dadansoddiad yn y tabl isod o'r cwynion cod ymddygiad a gafwyd yn ôl y math o awdurdod. Y flwyddyn ddiwethaf adroddais fod cynnydd wedi bod yn nifer y cwynion a gafwyd. Mae'r duedd honno at i fyny wedi parhau. Yn wir, bu cynnydd sylweddol o 24% (352 o'i gymharu â 285). Mae hyn wedi effeithio ar y gallu i ddelio ag achosion mor gyflym ag y byddem yn dymuno. Rhoddaf sylw i'r mater hwn yn ddiweddarach yn yr adran hon.

	2009/10	2008/09
Cyngor Cymuned	163	132
Cyngor Sir/Bwrdeistref Sirol	183	153
Parc Cenedlaethol	3	-
Awdurdod Heddlu	3	-
Cyfanswm	352	285

Natur y cwynion Cod Ymddygiad

O'r meysydd yn y Cod yr honnwyd bod aelodau wedi mynd yn groes iddynt, yr un mwyaf cyffredin yw 'hyrwyddo cydraddoldeb a pharch'. Fel y mae'r siart isod yn dangos, roedd hyn yn cyfrif am 38% o'r cwynion a gafwyd (34% oedd y ffigur cyfatebol yn 2008/09). Y maes nesaf o faint arwyddocaol yw 'datgelu a chofrestru buddiannau' sy'n cyfrif am 24% o'r cwynion a gafwyd.

Crynodeb o Ganlyniadau Cwynion Cod Ymddygiad

O'r achosion ynghylch y Cod Ymddygiad a ystyriwyd yn 2009/10 penderfynwyd nad oedd y mwyafrif helaeth ohonynt yn galw am ymchwiliad. Fodd bynnag, roedd nifer yr achosion lle'r oeddwn wedi dod i'r casgliad y dylid eu cyfeirio un ai i sylw pwyllgor safonau'r awdurdod neu i Banel Dyfarnu Cymru yn uwch o lawer yn y flwyddyn a aeth heibio nag yn y flwyddyn flaenorol, hynny yw: 26 o'i gymharu ag 8 yn 2008/09. Mae hyn yn ganlyniad yn rhannol i nifer uwch y cwynion, yn rhannol yn adlewyrchiad o'r nifer uwch o achosion lle mae safon yr ymddygiad yn is na'r disgwyl, gwaetha'r modd, ac yn rhannol yn dystiolaeth o'n hymrwymiad i ddal i hyrwyddo safonau uchel mewn bywyd cyhoeddus.

	2009/10	2008/09
Penderfynu peidio ag ymchwilio i'r gŵyn	214	184
Tynnu'n ôl y gŵyn	16	17
Terfynu'r ymchwiliad	15	4
Cwblhau'r ymchwiliad: Dim tystiolaeth o dorri'r cod	6	3
Cwblhau'r ymchwiliad: Dim angen gweithredu	26	15
Cwblhau'r ymchwiliad: Cyfeirio i'r Pwyllgor Safonau	12	5
Cwblhau'r ymchwiliad: Cyfeirio i'r Panel Dyfarnu	14	3
Cyfanswm y Canlyniadau – cwynion Cod Ymddygiad	303	231

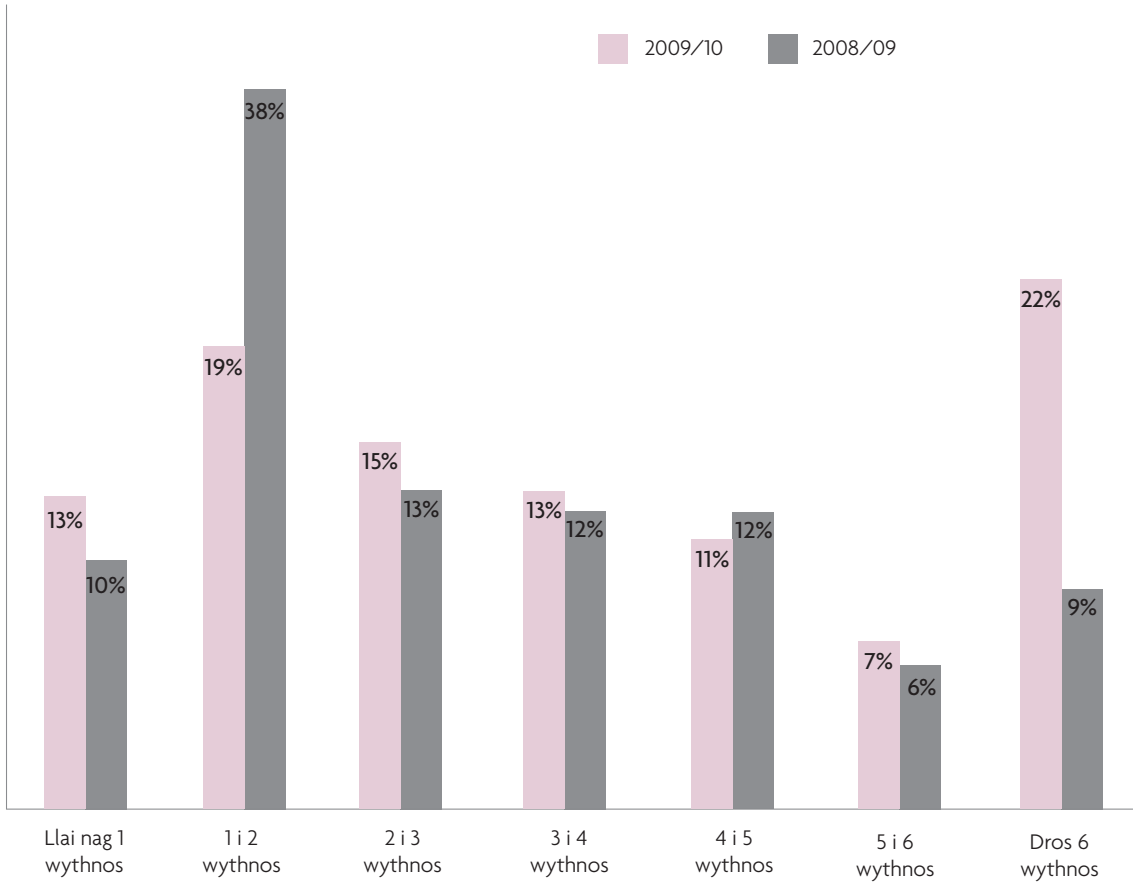
(Mae dadansoddiad manwl o ganlyniadau'r cwynion Cod Ymddygiad a oedd yn destun ymchwiliad, fesul awdurdod lleol, yn ystod 2009/10 yn Atodiad C.)

Cyfnodau Penderfynu

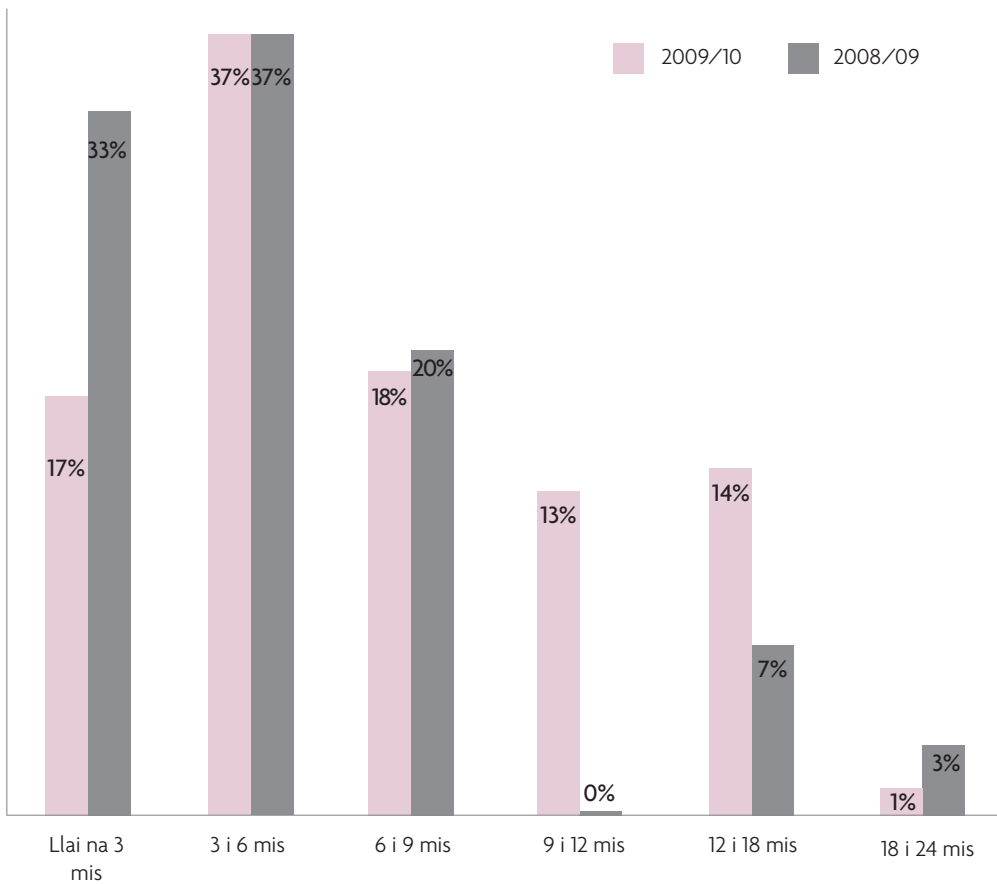
Trosodd mae'r cyfnodau penderfynu ar gyfer cwynion cod ymddygiad. Mae'r targedau amser a bennwyd ar gyfer cwynion cod ymddygiad yn debyg i'r rheini ar gyfer cwynion am gyrrff cyhoeddus, h.y.

- hysbysu achwynwyr o fewn 4 wythnos a fyddwn yn trafod eu cwyn.
- cwblhau achosion o fewn 12 mis ar ôl y penderfyniad i drafod y gŵyn (hynny yw, cychwyn ymchwiliad i gŵyn).

Cyfnodau penderfynu ar gyfer hysbysu achwynwyr a fydd cwyn ynghylch y Cod Ymddygiad yn cael ei thrafod

Cyfnodau penderfynu ar gyfer cwblhau ymchwiliadau i achosion o gwynion ynghylch y Cod Ymddygiad

Mae bod yn destun cwyn Cod Ymddygiad yn brofiad sy'n peri straen i'r cynghorydd. Mae'r dyfalu yn y cyfryngau sy'n aml yn codi ynghylch cwynion o'r fath yn gallu dwysáu hyn. Rwyf yn siomedig felly nad ydym wedi gallu parhau â'r perfformiad da a gafwyd y flwyddyn ddiwethaf o ran y cyfnodau penderfynu ac, yn benodol, fod 15% o'r ymchwiliadau wedi cymryd mwy na 12 mis o'i gymharu â 10% yn 2008/09.

Er hynny, rwyf yn ymwybodol o'r ffaith bod y tîm sy'n ystyried cwynion Cod Ymddygiad wedi gorfod delio â chynnydd o 24% yn nifer y cwynion o'r math hwn. Ar ben hynny, mae ei waith achosion wedi cynnwys ymchwiliad cymhleth sy'n ymwneud â 32 o aelodau o un awdurdod lleol sydd wedi cael effaith anghymesur ar y gwaith achosion. Rwyf yn rhagweld y caiff yr achos hwn ei gwblhau erbyn Mai 2010.

Fel y nodais y flwyddyn ddiwethaf, mae ymchwiliadau i gwynion Cod Ymddygiad yn cael eu cynnal yn unol â safonau ymchwiliadau troseddol i raddau cynyddol. Mae hyn yn ganlyniad i'r ffaith bod mwy a mwy o aelodau sy'n destun honiad yn cael cynrychiolaeth gyfreithiol. Felly mae natur fy ymchwiliadau i gwynion Cod Ymddygiad wedi newid. Mae'r gwaith ychwanegol y mae hyn yn ei olygu i'm swyddfa'n effeithio ar y cyfnod a gymerir i gwblhau achosion. Yn yr un modd, gan fod mwy o achosion nag yn y blynyddoedd blaenorol wedi'u cyfeirio i sylw'r Panel Dyfarnu ac i bwyllgorau safonau, bu'n rhaid gwneud mwy o waith i baratoi ar gyfer gwrandawliadau ac ymbresenoli ynddynt. Er hynny, rwyf yn hyderus y bydd y newidiadau mewn prosesau a fabwysiadwyd gennym yn arwain at well perfformiad yn y flwyddyn i ddod.

Cod Ymddygiad i Aelodau Awdurdodau Lleol

Mewn ymateb i geisiadau gan swyddogion monitro mewn awdurdodau lleol ac eraill, rwyf wedi datblygu canllawiau i aelodau awdurdodau lleol ar y Cod Ymddygiad Enghreifftiol a gyhoeddwyd yn 2008. Paratowyd y rhain ar ôl cynnal ymgynghoriad cychwynnol lle y gofynnwyd i awdurdodau lleol nodi pa agweddau ar y Cod y byddent yn gwerthfawrogi cael canllawiau arnynt, ac ymgynghori wedi hynny â Chymdeithas Ysgrifenyddion y Cynghorau a Chyfreithwyr, Un Llais Cymru, Llywodraeth Cynulliad Cymru a Phanel Dyfarnu Cymru ar y drafft. Mae'r ddogfen wedi'i chwblhau bellach a bwriedir ei chyhoeddi ddiwedd Ebrill 2010. Byddwn yn cynnal nifer o seminarau ar y canllawiau hyn i gadeiryddion pwyllgorau safonau, swyddogion monitro, a chlercod cynghorau cymuned yn ystod y flwyddyn i ddod.

Atodiad C

**Cwynion cod ymddygiad:
Dadansoddiad ystadegol o ganlyniadau fesul awdurdod lleol**

CYNGHORAU SIR/BWRDEISTREF SIROL

Cyngor Sir/Bwrdeistref Sirol	Penderfynu Peidio ag Ymchwilio	Terfynu	Dim tystiolaeth o doriad	Dim angen cymryd camau	Cyfeirio i'r Pwyllgor Safonau	Cyfeirio i'r Panel Dyfarnu	Tynnu'n ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Blaenau Gwent	2	1						3
Pen-y-bont ar Ogwr	7							7
Caerffili	3							3
Caerdydd	9			1		1	4	15
Caerfyrddin	2			1			1	4
Conwy	8				1			9
Ceredigion	2					3		5
Sir y Fflint	4					1		5
Gwynedd	1							1
Ynys Môn	11	9	1			3	2	26
Merthyr Tudful	5						1	6
Sir Fynwy	2			1				3
Castell-nedd Port Talbot	2							2
Sir Benfro	1			1				2
Powys	6		1	1			1	9
Rhondda Cynon Taf	3	1				1		5
Abertawe	9	4	2		3	2		20
Bro Morgannwg	1							1
Tor-faen	21			10			2	33
Wrecsam	1		1					2
CYFANSWM	100	15	5	15	6	11	9	161

CYNGHORAU TREF/CYMUNED

Cyngor Tref/Cymuned	Penderfynu Peidio ag Ymchwilio	Terfynu	Dim tystiolaeth o doriad	Dim angen cymryd camau	Cyfeirio i'r Pwyllgor Safonau	Cyfeirio i'r Panel Dyfarnu	Tynnu'n ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Y Barri	2						1	3
Bugeildy				3				3
Blaenafon	1							1
Blaenhonddan	2							2
Borth	8		1					9
Brymbo	2							2
Bwcle	2							2
Aberteifi	2							2
Cas-gwent	2							2
Clydach	1							1
Coed-ffranc	3							3
Coed-poeth	1							1
Conwy	3					2		5
Cwm Gwaun					1			1
Cwmllynfell					1			1
Dyffryn Clydach	1							1
Tref y Fflint	3							3
Gorseinon	3							3
Cegidfa							1	1
Gwermynydd	1							1
Henfynyw						1		1
Cydweli	2							2
Llanarmon yn Iâl	2				1			3
Llandegla	2							2
Llandinam	2							2

CYNGHORAU TREF/CYMUNED (parhad)

Cyngor Tref/Cymuned	Penderfynu Peidio ag Ymchwilio	Terfynu	Dim tystiolaeth o doriad	Dim angen cymryd camau	Cyfeirio i'r Pwyllgor Safonau	Cyfeirio i'r Panel Dyfarnu	Tynnu'n ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Llanelli	2						2	4
Llangatwg	1							1
Llangynwyd Isaf	5							5
Llantrisant	1							1
Maenclochog	1							1
Maesteg	1							1
Maenorbŷr	11			3	2			16
Trefynwy	5							5
Mostyn	1							1
Y Mwmbwls				1				1
Castellnewydd Uchaf	1							1
Pentref Llanelwyr	4							4
Onllwyn	1							1
Pont-y-clun	9							9
Resolfen	1							1
Saltney	1							1
Llanelwy	1							1
Saint-y-brid	5			2				7
Ffynnon Taf a Nantgarw	1							1
Dinbych-y-pysgod	1							1
Tyndyrn	5							5
Tywyn a Bae Cinnel	6			2	1		3	12
Tredegar	1							1
Ystradgynlais	3							3
CYFANSWM	113		1	11	6	3	7	141